

Fimmtudaginn 15. október 1998.

Nr. 19/1998.

Jón Þóroddsson

(Gunnar Sæmundsson hrl.)

gegn

Dreifingu ehf.

(Ævar Guðmundsson hdl.)

og gagnsök

Lögmannspóknun.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma Arnljótur Björnsson hæstaréttardómari, Björn Þ. Guðmundsson, settur hæstaréttardómari, og Þorgeir Örlygsson prófessor.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 8. janúar 1998. Hann krefst þess, að gagnáfrýjanda verði gert að greiða sér 330.246 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987, af 481.886 krónum frá 10. september 1994 til 8. febrúar 1995, af 421.371 krónu frá þeim degi til 7. júní sama árs, af 409.923 krónum frá þeim degi til 27. janúar 1997, af 269.966 krónum frá þeim degi til 4. febrúar sama árs og af 330.246 krónum frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst aðaláfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi áfrýjaði héraðsdómi með stefnu 4. febrúar 1998. Hann gerir þá aðalkröfu, að aðaláfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 960.583,65 krónur ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga af 758.663,65 krónum frá 8. ágúst 1994 til 1. mars 1995, af 809.178,65 krónum frá þeim degi til 1. júlí sama árs, af 820.626,65 krónum frá þeim degi til 1. febrúar 1997, en af 960.583,65 krónum frá þeim degi til greiðsludags.

Til vara gerir gagnáfrýjandi þá kröfu, að aðaláfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 695.847,65 krónur ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga af 493.927,65 krónum frá 8. ágúst 1994 til 1. mars 1995, af 544.442,65 krónum frá þeim degi til 1. júlí sama árs, af 555.890,65 krónum frá þeim degi til 1. febrúar 1997, en af 695.847,65 krónum frá þeim degi til greiðsludags.

Til þrautavara gerir gagnáfrýjandi þá kröfu, að aðaláfrýjandi

verði dæmdur til að greiða sér 139.957 krónur ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá 1. febrúar 1997 til greiðsludags.

Þá krefst gagnáfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

I.

Eins og greinir í hinum áfrýjaða dómi, tók aðaláfrýjandi að sér að veita gagnáfrýjanda aðstoð við að koma á nauðasamningum, eftir að bú hans hafði verið tekið til gjaldþrotaskipta í nóvember 1991. Óumdeilt er, að sú vinna aðaláfrýjanda stóð yfir frá 5. desember 1991 til 26. maí 1992, og gerði hann gagnáfrýjanda reikning fyrir þeirri vinnu 12. júní 1992, að fjárhæð 2.440.200 krónur. Þá er ágreiningslaust, að aðaláfrýjandi vann önnur lögmannsstörf fyrir gagnáfrýjanda samhliða og einkum eftir að nauðasamningar náðust, og gerði honum reikninga fyrir. Með bréfi 8. ágúst 1994 tilkynnti aðaláfrýjandi, að lögmannsstörfum sínum í þágu gagnáfrýjanda væri lokið, án þess þó að láta í té fullnægjandi skilagrein vegna þeirra starfa, sem hann hafði þegar unnið fyrir gagnáfrýjanda. Í málinu er deilt um rétt fjármálalegt uppgjör vegna þessara samskipta aðila, svo sem rakið er í héraðsdómi.

II.

Fallist verður á úrlausn héraðsdómara um, að krafa aðaláfrýjanda, að fjárhæð 2.440.200 krónur, sé hvorki fallin niður fyrir fyrningu né að henni sé ekki réttilega beint að gagnáfrýjanda.

III.

Aðaláfrýjandi telur kröfu sína í aðalsök vera eftirstöðvar þóknunar fyrir lögmannsstörf í þágu gagnáfrýjanda samkvæmt reikningsyfirliti 4. febrúar 1997. Stefnukrafa hans í héraði nam 393.460 krónum, sem hann lækkaði um 13.214 krónur, en fyrrnefndu fjárhæðina taldi hann vera mismuninn á verklaunum til sín og innborgunum gagnáfrýjanda. Fyrir Hæstarétti hefur aðaláfrýjandi lækkað kröfu sína vegna greiðslu gagnáfrýjanda, að fjárhæð 50.000 krónur, sem ekki hafi verið tekið tillit til á reikningsyfirlitinu. Endanleg dómkrafa hans er því 330.246 krónur.

Á reikningsyfirlitinu færir aðaláfrýjandi 2.440.200 krónur sem þóknun fyrir að koma nauðasamningum á fyrir gagnáfrýjanda.

Gagnáfrýjandi mótmælir þessari fjárhæð með ýmsum rökum, en fyrst og fremst þeim, að aðaláfrýjanda hafi verið óheimilt að áskilja sér annað en þóknun samkvæmt tímakaupi.

Fyrir dómi hefur gagnáfrýjandi borið, að aðaláfrýjandi hafi fyrir upphaf verksins ekki kynnt honum neitt um það, hvernig hann hygðist krefja gagnáfrýjanda um þóknun. Hins vegar hafi þeir átt fund með skiptaráðanda í upphafi málsins, og þegar þeir gengu af fundi hans, hafi aðaláfrýjandi að fyrra bragði sagt, að hann myndi verða sanngjarn, og bent á, að tímakaup samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands væri rúmar 4.000 krónur. Sagði gagnáfrýjandi, að hann hefði ekki getað skilið annað en gjaldtöku yrði hagað í samræmi við þessi orð aðaláfrýjanda.

Í málinu hefur verið lagt fram handskrifað skjal, þar sem aðaláfrýjandi reiknar þóknun fyrir störf í þágu gagnáfrýjanda samkvæmt tímagjaldi. Reiknar aðaláfrýjandi sér 129 klukkustundir á 5.000 krónur hverja. Með öðrum kostnaði er niðurstöðutala þessara útreikninga ásamt virðisaukaskatti 1.261.842 krónur. Fyrir dómi sagði aðaláfrýjandi, að þetta skjal hefði orðið til, þegar séð hafi verið fyrir verklok í málinu, og væri þetta það gjald, sem hann hefði tekið, ef verkið hefði mistekist.

Í 10. gr. siðareglna Lögmannafélags Íslands segir meðal annars, að lögmaður skuli ætíð gera skjólstæðingi grein fyrir áætluðum verkkostnaði og öðrum málskostnaði eftir föngum og vekja athygli hans, ef ætla megi, að kostnaður verði hár að tiltölu við þá hagsmuni, sem í húfi séu.

Fyrir liggur, að aðaláfrýjandi gerði gagnáfrýjanda enga grein fyrir þessu, og ósannað er, að aðaláfrýjandi hafi sagt gagnáfrýjanda, að hann myndi áskilja sér svokallaða hagsmunatengda þóknun fyrir störf sín.

Þegar þetta er virt, verður talið, að gagnáfrýjandi hafi mátt treysta því, að aðaláfrýjandi myndi einungis krefja hann um þóknun á grundvelli tímagjalds fyrir vinnu við að koma á nauðasamningum. Þykir með vísun til meginreglu 2. mgr. 2. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur mega miða við, að hæfilegt tímagjald sé 5.000 krónur, svo sem aðaláfrýjandi lagði sjálfur til grundvallar á áðurnefndu handskrifuðu yfirliti, svo og, að tímafjöldi hafi verið sá, sem þar greinir. Að vísu verður sá tímafjöldi talinn riflegur miðað við þetta

vinnuframlag aðaláfrýjanda, þegar litið er til þess, sem fram kemur í gögnum málsins um umfang þess. Á hitt ber hins vegar að líta, að gagnáfrýjandi hefur sjálfur fallist á þessa útreikninga. Niðurstaðan er því sú, að aðaláfrýjanda beri 1.261.842 krónur í þóknun fyrir þennan þátt lögmannsstarfanna.

IV.

Í gagnsök krefur gagnáfrýjandi aðaláfrýjanda um endurgreiðslu fjár, sem hann telur aðaláfrýjanda hafa oftekið, að fjárhæð samtals 960.583,65 krónur. Í kröfugerðinni miðar hann við 1.261.842 króna þóknun að meðtöldum virðisaukaskatti til handa aðaláfrýjanda fyrir vinnu við gerð nauðasamninga. Aðrir kröfuliðir varða önnur lögmannsstörf aðaláfrýjanda.

Í fyrsta lagi er um að ræða reikning, að fjárhæð 52.290 krónur, vegna málareksturs, sem aðaláfrýjandi annaðist fyrir gagnáfrýjanda vegna deilu við tollstjóra um greiðslu virðisaukaskatts. Svo sem fram kemur í héraðsdómi, viðurkenndi gagnáfrýjandi greiðsluskyldu sína, ef dæmt yrði í málinu, að aðaláfrýjanda bæri aðeins þóknun samkvæmt tímagjaldi fyrir aðstoð við gerð nauðasamninga. Þegar af þeirri ástæðu verður þessi kröfuliður ekki tekinn til greina.

Í öðru lagi er um að ræða reikning, að fjárhæð 288.632 krónur, vegna málareksturs, sem aðaláfrýjandi annaðist fyrir gagnáfrýjanda vegna deilu um aðstöðugjald. Greiðsluskyldu þessa reiknings hefur gagnáfrýjandi viðurkennt með sama hætti og fyrrnefndan reikning. Þegar af þeirri ástæðu verður hann ekki tekinn til greina.

Í þriðja lagi er um að ræða kröfu, að fjárhæð 62.191,65 krónur, vegna viðskipta gagnáfrýjanda og fyrirtækisins Bónusborgara, svo sem nánar greinir í héraðsdómi. Þessi kröfuliður verður tekinn til greina með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms.

Loks er um að ræða reikning aðaláfrýjanda, að fjárhæð 60.280 krónur, vegna kröfulýsingar fyrir gagnáfrýjanda í þrotabú Sigríðar H. Einarsdóttur, svo sem nánar greinir í héraðsdómi. Aðaláfrýjandi hefur enga grein gert fyrir þessari háu þóknun fyrir kröfulýsinguna. Í málinu hefur verið lagður fram reikningur aðaláfrýjanda vegna kröfulýsingar hans fyrir hönd gagnáfrýjanda í þrotabú nafngreinds hlutafélags, að fjárhæð 3.521 króna með virðisaukaskatti. Ekkert liggur fyrir um, að hér umrætt starf aðaláfrýjanda hafi verið við-

meira en það, sem hann gerði þann reikning fyrir. Gagnáfrýjandi hefur hins vegar sjálfur fallist á að greiða 10.000 króna þóknun fyrir þetta starf, og verður við það að miða.

V.

Samkvæmt því, sem nú var rakið, hefur aðaláfrýjandi oftekið fé fyrir lögmannsstörf sín, að fjárhæð samtals 1.290.830 krónur ($2.440.200 - 1.261.842 = 1.178.358 + 62.192 + 50.280$ krónur). Mis-
munur á yfirlitsreikningi aðaláfrýjanda, sem er stefnukrafa hans í aðalsök, er 330.246 krónur. Aðaláfrýjanda ber því að greiða gagn-
áfrýjanda 960.584 krónur með dráttarvöxtum, eins og krafist er og nánar greinir í dómsorði.

Þá ber aðaláfrýjanda að greiða gagnáfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, sem ákveðinn verður í einu lagi, eins og segir í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Aðaláfrýjandi, Jón Þóroddsson, greiði gagnáfrýjanda, Dreifingu ehf., 960.584 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 758.664 krónum frá 8. ágúst 1994 til 1. mars 1995, af 809.179 krónum frá þeim degi til 1. júlí sama árs, af 820.627 krónum frá þeim degi til 1. febrúar 1997, en af 960.584 krónum frá þeim degi til greiðsludags.

Aðaláfrýjandi greiði gagnáfrýjanda samtals 300.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 21. nóvember 1997.

Mál þetta, sem dómtekið var 24. október sl., var höfðað með stefnu, áritaðri um birtingu 4. apríl sl.

Stefnandi er Jón Þóroddsson lögmaður, kt. 250342-4629, Borgartúni 29, Reykjavík.

Stefndi er Dreifing ehf., kt. 490287-1599, Vatnagörðum 8, Reykjavík.

Með gagnstefnu, áritaðri um birtingu 25. apríl sl., höfðaði gagnstefnandi gagnsök í máli þessu.

Dómkröfur aðalstefnanda í aðalsök.

Þess er krafist, að aðalstefndi verði dæmdur til að greiða aðalstefnanda 380.246 kr. með dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af

531.886 kr. frá 10. september 1994 til 8. febrúar 1995, af 471.371 kr. frá þeim degi til 7. júní sama ár, af 459.923 kr. frá þeim degi til 27. janúar 1997, af 319.966 kr. frá þeim degi til 4. febrúar sama ár og af 380.246 kr. frá þeim degi til greiðsludags. Þess er krafist, að dæmt verði, að dráttarvexti skuli leggja við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta skipti 10. september 1995. Þá er krafist málskostnaðar í aðalsök að mati réttarins.

Dómkröfur aðalstefnda í aðalsök.

Aðallega er þess krafist, að aðalstefndi verði sýknaður af kröfum aðalstefnanda, en til vara, að kröfur aðalstefnanda verði lækkaðar. Hvernig sem málið fer, er krafist málskostnaðar skv. XXI. kafla laga nr. 91/1991 úr hendi stefnanda. Vaxtakröfu aðalstefnanda er sérstaklega mótmælt.

Dómkröfur gagnstefnanda í gagnsök.

Aðallega er þess krafist, að gagnstefndi verði dæmdur til greiðslu skuldar, að fjárhæð 960.583,65 kr., ásamt dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 758.663,65 kr. frá 8. ágúst 1994 til 1. mars 1995, af 809.178,65 kr. frá þeim degi til 1. júlí 1995, af 820.626,65 kr. frá þeim degi til 1. febrúar 1997, en af 960.583,65 kr. frá þeim degi til greiðsludags.

Til vara gerir gagnstefnandi þær dómkröfur, að gagnstefndi verði dæmdur til greiðslu skuldar, að fjárhæð 695.847,65 kr., ásamt dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 493.927,65 kr. frá 8. ágúst 1994 til 1. mars 1995, af 809.178,65 kr. frá þeim degi til 1. júlí 1995, af 820.626,65 kr. frá þeim degi til 1. febrúar 1997, en af 960.583,65 kr. frá þeim degi til greiðsludags.

Til þrautavara gerir gagnstefnandi þá dómkröfu, að gagnstefndi verði dæmdur til greiðslu skuldar, að fjárhæð 139.957 kr., ásamt dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 1. febrúar 1997 til greiðsludags.

Þá er í öllum ofangreindum tilvikum krafist málskostnaðar skv. XXI. kafla laga nr. 91/1991 úr hendi gagnstefnda.

Dómkröfur gagnstefnda í gagnsök.

Gagnstefndi krefst sýknu af öllum kröfum gagnstefnanda og að gagnstefnandi verði dæmdur til þess að greiða gagnstefnda málskostnað að mati dómsins.

Málavextir.

Málavextir eru þeir, að í nóvember 1991 var bú gagnstefnanda tekið til gjaldþrotaskipta. Var Jón Sigfús Sigurjónsson lögmaður skipaður skiptastjóri þrotabúsins, og sá hann um rekstur þess, þar til það var afhent forvarsmonnum stefnda að loknum nauðasamningum 26. maí 1992.

5. desember 1991 leituðu forráðamenn gagnstefnanda til aðalstefnanda

um aðstoð við að koma á nauðasamningi. Ágreiningur er með aðilum um það, hvort aðalstefnandi hafi, þá er hann tók að sér verkið, upplýst um tímagjald samkvæmt gjaldskrá lögmanna og lofað að vera sanngjarn eða ekki. Af hálfu aðalstefnanda er því haldið fram, að hann hafi sagt, að hann verðlegði þjónustu sína samkvæmt þágildandi gjaldskrá LMFÍ.

Í júní 1992 sendi aðalstefnandi gagnstefnanda reikning nr. 755, að fjárhæð 2.440.200 kr., fyrir störf sín að nauðasamningi gagnstefnanda. Gagnstefnandi mótmælti reikningi þessum. Þrátt fyrir það að aðilar væru ósammála um það endurgjald, sem aðalstefnandi áskildi sér fyrir störf þessi, hélt aðalstefnandi áfram störfum fyrir gagnstefnanda og vann önnur lögmannsstörf, m. a. innheimti hann útstandandi kröfur. Í sumum tilvikum a. m. k. tók aðalstefnandi sér greiðslu af innheimtu fé til greiðslu á reikningum sínum vegna lögmannsstarfa fyrir gagnstefnanda.

Með bréfi, dags. 8. ágúst 1994, sagði aðalstefnandi upp störfum sínum fyrir gagnstefnanda og krafðist greiðslu á skuld gagnstefnanda, samtals að fjárhæð 545.099 kr. Fjárhæð þessi er sundurliðuð þannig:

Vegna reiknings nr. 755, eftirstöðvar	kr.	319.531
– reiknings nr. 777	–	3.521
– reiknings nr. 821	–	31.125
– reiknings nr. 918, eftirstöðvar	–	138.632
– reiknings nr. 926	–	52.290

Í bréfi þessu kemur fram, að fyrir utan þessa skuld sé skuld vegna þrotabús Sigríðar Huldu Einarsdóttur, sem lögmaðurinn segir óútkljáð og hann muni skila af sér með reikningi, jafnskjótt og skuldamál stefnda við stefnanda verði til lykta leidd. Þóknun fyrir mál á hendur þb. Sigríðar nemi, þá er bréfið var ritað, 48.418 kr. auk vsk.

Gagnstefnandi óskaði eftir álitum LMFÍ á hæfilegri þóknun til handa aðalstefnanda fyrir störf hans í þágu gagnstefnanda við að ná nauðasamningum. Stjórn LMFÍ skilaði álitum 9. nóv. 1995. Þar kemur fram, að ágreiningsefni málsaðila falli ekki undir úrskurðarvald stjórnar LMFÍ, eins og það er skilgreint í lögum nr. 61/1942 um málflytjendur, sbr. 8. gr. laganna. Niðurstaða stjórnar LMFÍ var, að hæfileg þóknun til handa aðalstefnanda fyrir störf hans við nauðasamning gagnstefnanda væri 1.500.000 kr. auk vsk. og útlagðs kostnaðar.

30. janúar 1996 höfðaði aðalstefnandi mál á hendur gagnstefnanda til heimtu skuldar samkvæmt fjórum reikningum, samtals að fjárhæð 225.568 kr. Máli þessu lauk með dómi, upp kveðnum 29. janúar 1997, þar sem gagnstefnandi var sýknaður af kröfum aðalstefnanda.

Mál þetta höfðar aðalstefnandi til heimtu skuldar samkvæmt framangreindum reikningum, þ. á m. eftirstöðva reiknings nr. 755.

Gagnstefnandi höfðar málið til endurheimtu fjár, sem hann telur aðalstefnanda hafa tekið til sín með því að skila ekki fjármunum gagnstefnanda og með því að leggja til grundvallar í viðskiptum aðila reikning nr. 755, sem gagnstefnandi hafi ætíð mótmælt og telur rangan.

Rökstuðningur aðalstefnanda.

Af hálfu aðalstefnanda er því haldið fram, að þá er hann hóf störf fyrir gagnstefnanda, hafi það eitt verið rætt um væntanlega þóknun hans, að hann verðlegði þjónustu sína samkvæmt þágildandi gjaldskrá LMFÍ. Aðalstefnandi hafi byrjað störf sín fyrir gagnstefnanda á því að sækja skiptafund, lýsa mótmælum við gjaldþrotaúrskurðinum og fá frest til að taka ákvörðun um, hvort úrskurðinum yrði skotið til Hæstaréttar. Pennan sama dag hafi aðalstefnandi ritað bústjóra þrotabúsins bréf, þar sem hann lýsti yfir, eftir að hafa kynnt sér málavexti, að gjaldþrotaúrskurðinum yrði ekki skotið til Hæstaréttar, og óskaði jafnframt eftir, að þrotabúið héldi áfram rekstri til loka kröfúlýsingarfrests, en hluthafar hugðust freista þess að ná fram afturköllunum og fá búið afhent að nýju. Á kröfúlýsingarfresti, sem lauk 6. febrúar 1992, hafi aðalstefnandi fengið allar kröfúlýsingar sendar frá bústjóra, jafnóðum og þær bárust, ásamt nauðsynlegum fylgigögnum. Hann hafi kannað réttmæti þeirra og rætt við kröfueigendur. Jafnframt hafi hann sótt fundi hjá bústjóra og alla skiptafundi í búinu, en þeir hafi verið þrjátíu. Aðalstefnandi hafi ritað skiptastjóra bréf 24. febrúar 1992 og greint frá því, að eigendur Dreifingar ehf. hefðu falið sér að aðstoða sig við að fá búið afhent á skiptafundi. Jafnframt hafi hann sett fram hugmyndir um fyrirkomulag á greiðslu lýstra forgangskrafna o. fl. Á fundi þessum hafi aðalstefnandi lagt fram sextán afturkallanir, að vísu skilyrtar, en það sýni samskipti hans við kröfuhafa fyrir þann dag.

Það sé rangt, að aðalstefnandi skuldi gagnstefnanda fé, heldur eigi hann hjá honum verulega fjármuni. Aðalstefnandi mótmælir þeirri staðhæfingu gagnstefnanda, að hann hafi lagt til sín a. m. k. umstefnda fjárhæð í gagnsök, sem sé eign gagnstefnanda. Aðalstefnandi hafi átt rétt á að taka sér greiðslu af umræddu fé á gjaldföllum reikningum sínum vegna lögmannsstarfa fyrir gagnstefnanda, enda hafi verksamningur þeirra ekki staðið því í vegi. Gagnstefnandi hafi engum athugasemdum hreyft við reikningi nr. 755 á þriðja ár, ekki fyrr en í símtali 4. ágúst 1994, en oft greitt inn á skuld sína án nokkurs fyrirvara. Álitsgerð stjórnar LMFÍ sé aðeins álit, en ekki úrskurður. Aðalstefnandi mótmælir því, að hann hafi, áður en hann hóf störf fyrir gagnstefnanda, gefið upp tímagjaldið 4.900 kr. og að verksamningur

aðila hafi miðast við það gjald. Því er sérstaklega mótmælt, að aðalstefnandi hafi ekki unnið fyrir hagsmunatengdri þóknun.

Með vísan til 5. töluliðar 101. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála er mótmælt þeirri staðhæfingu gagnstefnanda, að kröfulýsingar hafi orðið fjörutíu og fimm frá þrjátíu aðilum, samtals 37.140.477,85 kr. Eins og fram komi í skýrslu bústjóra, hafi þær numið 66.884.041 kr. Í leiðbeinandi gjaldskrá LMFÍ frá 1. september 1991, sem þá var í gildi, hafi verið miðað við upphaflega fjárhæð skulda, en ekki fjárhæð krafna, sem atkvæðisrétt höfðu við nauðasamninga.

Túlkun gagnstefnanda á 24. gr. gjaldskrárinnar er mótmælt sem rangri og vísað til þess álits stjórnar LMFÍ, að við mat á þóknun aðalstefnanda skuli höfð hliðsjón af umræddri grein. Niðurstöðu álits stjórnarinnar á hæfilegri greiðslu fyrir verkið er hins vegar mótmælt sem of lágrí, enda upplýsingar, sem stjórnin hafði um umfang verksins og verksamning aðila, nær eingöngu frá gagnstefnanda komnar, að hluta rangar og að hluta litaðar af sjónarmiðum hans. Af hálfu aðalstefnanda er því mótmælt, að reikningar nr. 918 og 926 eigi að vera innifaldir í þóknun fyrir verk það, sem reikningur nr. 755 tekur til. Jafnframt er því mótmælt, að gagnstefnandi hafi greitt aðalstefnanda annað eða meira en fram lagt yfirlit aðalstefnanda sýni.

Sérstaklega er því mótmælt, að krafa aðalstefnanda skv. reikningi nr. 755 sé fyrnd. Margítrekaðar greiðslur gagnstefnanda inn á þann reikning hafi slitið fyrningu. Í því sambandi er t. d. bent á fram lögð skjöl, þar sem fram komi, að gagnstefnandi hafi greitt inn á margnefndan reikning án nokkurs fyrirvara 25. nóvember og 7. og 30. desember 1993.

Málsástæðu gagnstefnanda byggðri á aðildarskorti er sérstaklega mótmælt og í því sambandi vísað til dóms Héraðsdóms Reykjavíkur frá 29. janúar 1997 í fyrra máli aðila þessa máls, þar sem tekið hafi verið á þeirri málsástæðu.

Aðalstefnandi vísar um höfuðstólskröfu í aðalsök til reglna íslensks réttar um verksamninga og til hliðsjónar til 5. og 6. gr. og 12. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup. Jafnframt vísar stefnandi til 6. gr. laga nr. 14/1905. Krafa um dráttarvexti og vaxtavexti er reist á III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 38. gr. laga nr. 39/1922, og krafa um málskostnað á 129. gr. og 1. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Málsástæður og rökstuðningur gagnstefnanda.

Af hálfu gagnstefnanda er því haldið fram, að þá er forráðamenn gagnstefnanda leituðu til aðalstefnanda 5. desember 1991, hafi aðalstefnandi upplýst, að samkvæmt gjaldskrá lögmanna væri tímagjald 4.900 kr., en lofað

að vera sanngjarn. Aðalstefnandi hafi hvorki áskilið sér né minnst á að tengja þóknun við hagsmuni. Verksamningur hafi komist á með aðilum á tímakaupsgrundvelli. Verkinu hafi verið lokið tæpum sex mánuðum síðar. Hafi þetta verið fyrsta verk, sem aðalstefnandi tók að sér fyrir gagnstefnanda.

Skiptastjóri og aðstoðarmaður hans hafi séð um rekstur félagsins í samráði við hluthafa. Hafi stefnandi ekki komið að rekstrinum. Skiptastjóri hafi gefið út innköllun og innköllunarfrestur runnið út 6. febrúar 1992. Skiptastjóri hafi farið yfir og tekið afstöðu til kröfufýsinga með hluthöfum án afskipta aðalstefnanda, sem hafi fengið afrit þeirra. Kröfufýsingar hafi orðið fjórutíu og fimm frá þrjátíu aðilum, samtals 37.140.477,85 kr.

Aðalstefnandi hafi útbúið beiðni til skiptaráðanda um nauðasamning og greinargerð, dags. 3. mars 1992, umboð til sín, drengskaparyfirlýsingu „stjórnar Dreifingar“, og frumvarp að nauðasamningi. Með þessi gögn í höndum hafi forsvarsmaður gagnstefnanda haft samband við alla kröfuhafa, bæði erlenda og innlenda. Hann hafi lagt fyrir þá gögnin, talað fyrir þeim og leitað stuðnings við að koma á nauðasamningi. Án annars vinnuframlags aðalstefnanda en skjalagerðar hafi gagnstefnandi aflað samþykkis þeirra kröfuhafa, sem til þurfti, og fengið það. Nauðasamningur hafi verið samþykktur 2. apríl 1992. Aðalstefnandi hafi setið alla skiptafundi og verið hluthöfum til ráðuneytis og leiðbeiningar um framkvæmdina.

Það hafi verið ákvörðun og útreikningur hluthafa, hvert hlutfall yrði boðið til greiðslu krafna og hverjir yrðu gjalddagar. Aðalstefnandi hafi ekki tekið þátt í þeirri ákvörðun eða útreikningi, en hann hafi ráðlagt að bjóða frekar 50% en 35%, sem boðið var og samþykkt. Vinnuframlag við þennan þátt hafi ekki að neinu leyti verið hjá aðalstefnanda.

Um mánaðamót maí/júní 1992 hafi aðilar komið saman og aðalstefnandi lagt fram skriflegt yfirlit um vinnuframlag sitt og kostnað vegna verksins. Gagnstefnandi taldi það í samræmi við verksamning aðila, nema ekki hafi verið vitað annað en greinargerðin og bréf væru innifalin í tímatalningu, enda vandséð ella, í hvað allur tíminn hefði farið. Samkvæmt yfirlitinu virðist aðalstefnandi hafa unnið að málinu í 129 tíma + 50 tíma + 26 mót. Samkvæmt þessum reikningi hafi verkið kostað með vsk. 1.261.842 kr. Taldi gagnstefnandi þetta geta verið viðunandi með hliðsjón af árangri. Gagnstefnandi hafi gert upp við skiptastjóra með 1.600.000 kr. Þegar afstaða gagnstefnanda lá fyrir, hafi aðalstefnandi haldið áfram og hækkað reikning sinn. Hafi hann nú viljað fá þóknun miðað við verðmæti hagsmuna, sem hann hafi talið vera 56.000.000 kr., án þess að útskýra, hvernig sú fjárhæð væri fundin. Hafi aðalstefnandi viljað gefa 65% afslátt af þannig fundinni

fjárhæð. Gagnstefnandi hafi strax mótmælt slíkri reikningsgerð og krafist þess, að staðið yrði við upphaflegan samning um tímagjald. Einnig mótmælti gagnstefnandi því sem röngu, að aðalstefnandi teldi hagsmuni vera 56.000.000 kr. í stað 37.140.477,85 kr. En aðalstefnandi hafi ekki hirt um mótmæli gagnstefnanda og sent í júní 1992 reikning nr. 755, að fjárhæð 2.440.200 kr. Gagnstefnandi hafi þegar mótmælt þessum reikningi og tilkynnt, að hann yrði ekki greiddur. Aðalstefnandi hafi þá sannfært gagnstefnanda um, að þeir myndu leysa úr þessum ágreiningi síðar, og beðið um innborgun. Gagnstefnandi hafi ekki deilt um greiðsluskilyldu, heldur fjárhæð, og hafi því greitt innborganir á verkið árið 1992. Gagnstefnandi hafi margreynt að fá aðalstefnanda til samninga um sanngjarna þóknun, en án árangurs.

Án heimildar eða samþykkis gagnstefnanda hafi aðalstefnandi komist yfir fjármuni stefnda vegna annarra starfa fyrir gagnstefnanda árið 1993 og síðar, og hafi hann lagt þá til sín án þess að gera gagnstefnanda sérstaklega grein fyrir því eða leita samkomulags um slíkt. Í ágúst 1994 hafi aðalstefnandi loks lýst yfir, að hann féllist ekki á uppgjör á grundvelli tímagjalds og krefðist greiðslu á reikningi nr. 755. Því hafi gagnstefnandi neitað og krafist uppgjörs miðað við vinnuframlag sem fyrr og lýst yfir, að hann teldi sig eiga inneign hjá aðalstefnanda, en ekki öfugt. Hafi aðalstefnandi þá ritað bréf vegna ágreiningsins og sagt upp störfum sem lögmaður gagnstefnanda, en neitað um heildarviðskiptayfirlit og uppgjör. Haustið 1994 bar gagnstefnandi ágreining um þóknun stefnanda undir stjórn LMFÍ. Álitíð lá fyrir 8. nóvember 1995. Þar sagði, að hæfileg þóknun væri 1.500.000 kr. auk vsk. og útlagðs kostnaðar.

Af hálfu gagnstefnanda er því haldið fram, að eftir nauðasamning hafi gagnstefnandi falið aðalstefnanda frekari verkefni. Ágreiningur um reikning nr. 755 hafi ekki skyggt á samstarfið, enda hafi aðalstefnandi lofað að leiðrétta hann og semja um sanngjarna lausn þess máls. Meðal þeirra verkefna hafi verið, að eftir nauðasamning hafi gagnstefnandi verið krafinn um fulla greiðslu á aðstöðugjaldi. Aðalstefnandi hafi fullvissað gagnstefnanda um, að krafan félli undir nauðasamning, en innheimtuaðili ekki verið sammála. Það mál hafi farið fyrir dómstóla. Aðalstefnandi hafi farið með málið fyrir gagnstefnanda, en málið tapast. Vegna þessa verks hafi aðalstefnandi gert reikning nr. 918, að fjárhæð 288.632 kr. Gagnstefnandi hafi ekki gert athugasemd við reikninginn, þar sem hann taldi, að fyrir vinnu að nauðasamningi ætti að greiða samkvæmt tímagjaldi samtals 1.261.842 kr. Verði hins vegar sú niðurstaða dóms í máli þessu, að greiða eigi fyrir vinnu að nauðasamningi eftir hagsmunatengingu, annaðhvort samkvæmt álití stjórns-

ar LMFÍ eða annað hagsmunatengt gjald, sé það krafa gagnstefnanda, að vinna samkvæmt reikningi nr. 918 teljist innifalin í því verki, enda hafi það að öllu leyti verið vinna, sem tengdist og kom til vegna ráðgjafar og vinnu aðalstefnanda að nauðasamningi. Verði niðurstaða dóms, að gagnstefnandi eigi að greiða fyrir vinnu að nauðasamningi eftir hagsmunatengingu, sé þess krafist, að sýknað verði af greiðslu reiknings nr. 918 og hann dreginn frá yfirliti stefnanda.

Sama krafa er gerð um reikning nr. 926. Tollstjóri hafi krafist um greiðslu virðisaukaskatts, sem hafi verið á fallinn fyrir gjaldþrotaúrskurð, en gjaldfallinn fyrir upphaf nauðasamninga. Aðalstefnandi hafi talið þessa kröfu falla undir nauðasamning, en innheimtuaðili krafist um fulla greiðslu. Aðalstefnandi hafi haft afskipti af þessu máli með andmælum við innheimtuaðila, en ekki lokið þessu verki. Gagnstefnandi gerir sömu kröfu vegna þessa og vegna reiknings nr. 918, það er, að verði aðalstefnanda dæmd þóknun vegna vinnu að nauðasamningi á grundvelli tímavinnu, sé fallist á greiðsluskyldu. Verði dæmt, að aðalstefnandi eigi rétt á hagsmunatengdri þóknun vegna þeirrar vinnu, sé krafist sýknu af reikningi nr. 926, að fjárhæð 52.290 kr., og hann dreginn frá yfirliti.

Aðalstefnanda hafi verið greitt árið 1992 meira en 1.000.000 kr. Gagnstefnandi hafi ekki viljað greiða umfram 1.261.842 kr. fyrir vinnu að nauðasamningi, og það hafi stefnanda verið ljóst. Af hálfu gagnstefnanda er fullýrt, að aðalstefnandi hafi eftir það gripið til óvenjulegra aðferða til að leggja til sín fjármuni gagnstefnanda án samráðs eða heimildar. Eftir að gagnstefnanda varð þetta ljóst, hafi aðalstefnandi verið krafinn árangurslaust um yfirlit og uppgjör um meðferð á fjármunum gagnstefnanda. Endrum og sinnum hafi borist kvittanir með tilviljanakenndum dagsetningum vegna fjármuna, sem aðalstefnandi hafi lagt til sín. Gagnstefnandi heldur því fram, að þessi meðferð aðalstefnanda á fjármunum gagnstefnanda sé ólögmæt. Í henni felist ekki greiðsluviðurkenning af sinni hálfu, og sé sér heimilt að endurkrefja aðalstefnanda um þessa fjármuni, að svo miklu leyti sem þeir teljist umfram lögmætt endurgjald til aðalstefnanda að mati dómsins.

Nánar tiltekið sé hér um að ræða eftirgreinda fjármuni:

1. Aðalstefnandi hafi tekið að sér innheimtur fyrir gagnstefnanda. Aldrei hafi borist heildstæð yfirlit, og viti gagnstefnandi ekki, hvernig málstandi eða hvort hann eigi fjármuni hjá aðalstefnanda. Þó hafi komið í ljós, að tvær kröfur hafi verið greiddar aðalstefnanda. Sé annars vegar um að ræða innheimtu hjá Laugaási. Aðalstefnandi hafi lagt til sín andvirði innheimtunnar, sem sé fært á yfirlit hans 16. apríl 1993 sem 54.000 kr. Hins veg-

ar sé um að ræða innheimtu hjá Bónusborgara. Eigandi hans hafi tjáð gagnstefnanda, að sú krafa sé upp gerð við lögmanninn. Hafi aðalstefnandi fært sem greiðslu vegna þess 28. sept. 1993 494.577 kr. Gagnstefnandi telur á vanta, að vextir séu þar rétt reiknaðir. Einnig krefst gagnstefnandi þess, að eftirstöðvar þeirrar kröfu, 62.191.65 kr., verði taldar inneign sín hjá aðalstefnanda. Hann hafi ekki skilað af sér málinu, til þess að annar geti lokið því, og ekki gert grein fyrir, hvers vegna hann hafi ekki lokið þeirri innheimtu. Er þess krafist, að færð verði innborgun á viðskiptayfirlit aðalstefnanda 62.191.65 kr., vegna þessa.

2. Gagnstefnandi hafi átt í viðskiptum við aðila, sem heitir Bartolini. Aðalstefnandi hafi tekið að sér kyrrsetningu hans vegna óuppgerðra viðskipta. Hafi aðalstefnanda verið afhentar 250.000 kr. 10. nóvember 1992 til að greiða sýslumanni vegna málsins. Því málið sé lokið, og beri aðalstefnanda að endurgreiða þessa fjármuni. Aðalstefnandi hafi ekki gert það, heldur virðist hugsanlega hafa fært þessa fjármuni á yfirlit sitt án þess að skilgreina þá.

3. Gagnstefnandi hafi greitt aðalstefnanda 200.000 kr. 13. júní 1994, sem aðalstefnandi hafi átt að greiða vegna aðstöðugjalds. Af þessari fjárhæð hafi aðalstefnandi lagt 100.000 kr. til sín.

4. Aðalstefnandi hafi f. h. gagnstefnanda lýst kröfu í þrotabú Sigríðar H. Einarsdóttur. Aðalstefnanda hafi borist greiðslur frá skiptastjóra sem hér segir: 8. febrúar 1995 60.515 kr., 2. júní 1995 11.448 kr. og 23. janúar 1997 139.957 kr. Aðalstefnandi hafi lagt þessa fjármuni til sín.

Gagnstefnandi telur allar framangreindar fjárhæðir hæfar til endurkröfu af sinni hálfu með gagnstefnu, enda hafi ekki verið leitað samþykkis síns við þessari meðferð fjármuna sinna, og í fæstum tilvikum hafi sér orðið ljóst fyrr en löngu síðar, að þessir fjármunir voru í vörslu aðalstefnanda. Þessi meðferð aðalstefnanda á fjármunum gagnstefnanda sé því ámælisverðari sem hann hafi neitað gagnstefnanda um yfirlit yfir meðferð sína á vörslufé og uppgjöri.

Gagnstefnandi telur, að á grundvelli framangreinds beri að sýkna sig af öllum kröfum aðalstefnanda í aðalsök. Viðurkenna beri með dómi, að hæfileg þóknun til handa aðalstefnanda fyrir aðstoð við nauðasamning sé 1.261.842 kr., en til vara verði hæfileg þóknun talin vera 1.867.500 kr., sbr. álit stjórnar LMFÍ. Verði niðurstaða dóms, að stefnandi eigi rétt til hagsmunatengdrar þóknunar fyrir störf að nauðasamningi, sé þóknun fyrir vinnu samkvæmt reikningi nr. 918, að fjárhæð 288.632 kr., og reikningi nr. 926, að fjárhæð 52.290 kr., innifalin í þeirri þóknun samkvæmt réttum útreikningi á þeirri þóknun, og samanlögð þóknun vegna þeirra þriggja reikninga fari ekki yfir 1.500.000 kr. að viðbættum vsk.

Aðalstefnandi eigi ekki rétt til innheimtulauna samkvæmt reikningi nr. 1008. Vinnuframlag aðalstefnanda hafi falist í að gera kröfulýsingu. Hann hafi ekki gefið út stefnu til heimtu kröfunnar né lagt fram aðra vinnu en stofna kröfu í tölvukerfi, útbúa kröfulýsingu og taka við innborgunum, sem hann hafi lagt til sín. Er þess krafist, að hæfileg þóknun fyrir þetta verði metin 10.000 kr. með vsk. í stað 60.280 kr., eins og aðalstefnandi krefst. Viðskiptaskuldin sé til júní 1992, og viðkomandi hafi verið úrskurðaður gjaldþrota í ágúst 1992.

Yfirlit aðalstefnanda sé að minnsta kosti ónákvæmt. Þar vanti m. a., að gerð sé grein fyrir innborgunum stefnda 26. okt. 1992, að fjárhæð 50.000 kr., og 25. janúar 1994, að fjárhæð 13.214 kr. Þessar fjárhæðir beri að færa gagnstefnanda í hag á yfirlitið.

Nái aðalkrafa gagnstefnanda í aðalsök fram að ganga, skuldi aðalstefnandi gagnstefnanda, samkvæmt yfirliti sínu leiðréttu og gerðri leiðréttingu á þóknun, 960.583,65 kr. En náí varakrafa gagnstefnanda fram að ganga, skuldi aðalstefnandi gagnstefnanda 695.847,65 kr. eða aðra fjárhæð að mati réttarins. Það er mat gagnstefnanda, að óháð því, hverri þóknun aðalstefnandi verði talinn eiga rétt á fyrir störf sín, sé það aðalstefnandi, sem skuldi gagnstefnanda fjármuni, en ekki öfugt.

Gagnstefnandi telur, að krafa aðalstefnanda samkvæmt reikningi nr. 755 sé fyrnd, og eigi aðalstefnandi enga kröfu samkvæmt þeim reikningi, sbr. 3. gr. laga nr. 14/1905. Aðalstefnandi hafi sent reikninginn 12. júní 1992, og fyrnist krafa samkvæmt honum á fjórum árum. Gagnstefnandi hafi alltaf mótmælt reikningnum og aldrei greitt innborgun á þann reikning, heldur á uppgjör samkvæmt tímagjaldi. Kæra gagnstefnanda til stjórnar LMFÍ og innborganir séu ekki viðurkenning, sem rjúfi fyrningu. Reikningur nr. 755 sé ekki hluti af eða liður í væntanlegum reikningsviðskiptum, og þá hafi aðalstefnandi neitað að láta gagnstefnanda fá reikningsyfirlit, en það sé skilyrði þess, að upphaf fyrningar frestist.

Aðildarskortur komi í veg fyrir, að aðalstefnandi eigi kröfu á gagnstefnanda vegna reiknings nr. 755. Gagnstefnandi hafi verið í gjaldþrotameðferð, og aðalstefnandi hafi ekki verið ráðinn af skiptastjóra, heldur hluthöfum. Aðalstefnandi hafi verið ráðinn til verksins af hluthöfum sjálfum og eigi því ekki kröfu á gagnstefnanda vegna verksins. Framangreint leiði til sýknu samkvæmt 16. gr. laga nr. 91/1991.

Vaxtakröfu aðalstefnanda er mótmælt. Á viðskiptayfirliti hans sjáist, að aldrei hafi verið reiknaðir vextir í viðskiptum aðila og þeir aldrei verið áskildir. Gagnstefnanda hafi aldrei borist yfirlit eða uppgjör, og hann hafi aldrei verið í aðstöðu til að meta, hvernig viðskiptin stóðu, né hafi hann

getað haft vissu fyrir því, hverja fjármuni aðalstefnandi hafði lagt til sín, eins og síðar hafi komið í ljós. Þá hafi lögmaður aðalstefnanda lýst yfir því skriflega, að reikningur nr. 755 hefði verið tekinn úr innheimtu, og geti hann því ekki verið vaxtaberandi, frá því að fallið var frá kröfu um greiðslu hans um tíma, sbr. bréf lögmanns aðalstefnanda, dags. 8. janúar 1996.

Hver sem verði niðurstaða dóms, er krafist málskostnaðar úr hendi aðalstefnanda, sbr. 2. tl. 27. gr. laga nr. 91/1991 og dóm Héraðsdóms Reykjavíkur í málinu nr. E-690/1996.

Af hálfu gagnstefnanda er vísað til reglna kröfu- og samningaréttar, laga nr. 7/1936 um skuldbindingargildi tilboða og samninga um endurgjald, laga nr. 61/1942 um málflytjendur, síða- og starfsreglna lögmannna, laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup, t. d. 1., 5. og 6. gr., laga nr. 25/1987, t. d. 3. mgr. 9. gr., og laga nr. 91/1991. Um málskostnað er vísað til XXI. kafla laga nr. 91/1991.

Forsendur og niðurstaða.

Með vísan til dóms Héraðsdóms Reykjavíkur, upp kveðins 29. janúar 1997, í máli nr. E-690/1996 er ekki fallist á málsástæðu gagnstefnanda byggða á aðildarskorti gagnstefnanda varðandi reikning aðalstefnanda nr. 755. En eins og í þeim dómi greinir, liggur fyrir, að vinna aðalstefnanda í sambandi við nauðasamninga gagnstefnanda var unnin í þágu félagsins.

Pegar til þess er litið, að lögð hafa verið fram afrit þriggja kvittana, dags. 25. nóvember og 7. og 30. desember 1993, fyrir greiðslum upp í reikning nr. 755, verður með vísan til 3. og 6. gr. laga nr. 14/1905 um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda ekki á það fallist, að krafa samkvæmt reikningi þessum sé niður fallin fyrir fyrningu.

Gegn andmælum aðalstefnanda er ósannað, að samið hafi verið um ákveðið tímakaup fyrir vinnu aðalstefnanda við nauðasamninga gagnstefnanda. Jafnframt er ósannað, að aðalstefnandi hafi tjáð gagnstefnanda, að hann áskildi sér hagsmunatengda þóknun fyrir þessi störf. Pegar litið er til siðareglna LMFÍ, þá sérstaklega 10. greinar um, að lögmanni beri að gera skjólstæðingi sínum grein fyrir áætluðum verkkostnaði og öðrum málskostnaði eftir föngum og vekja athygli hans á, ef ætla má, að kostnaður verði hár að tiltölu miðað við þá hagsmuni, sem í húfi eru, verður að telja, að aðalstefnanda hafi borið að gera fyrirsvarsmönnum gagnstefnanda það ljóst, að hann áskildi sér hagsmunatengda þóknun.

Gagnstefnandi hefur lagt fram skjöl, sem sýna, að fyrirsvarsmenn gagnstefnanda hafa sjálfir skrifað erlendum kröfuhöfum vegna nauðasamninganna. Það bendir til, að ekki hafi verið samið um hagsmunatengda þóknun, án þess að teljast sönnun um það efni.

Samkvæmt 2. mgr. 2. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur er lögmönnum rétt að áskilja sér hæfilegt endurgjald fyrir störf sín. Samkvæmt álitserð stjórnar Lögmannafélags Íslands hefði hæfileg þóknun til aðalstefnanda fyrir störf í þágu gagnstefnanda við að ná fyrirtækinu Dreifingu ehf. út úr gjaldþrotaskiptum verið 1.500.000 kr. auk virðisaukaskatts og útlagðs kostnaðar. Því áleti hefur aðalstefnandi ekki hnekkt. Í þessu sambandi þykir einnig mega líta til launa skiptastjóra, sem samkvæmt fram lögðum skjölum námu 2.018.000 kr. fyrir utan vsk. Skiptastjóri annaðist rekstur búsins og allt það, sem venjulegt má telja, að skiptastjórar geri við skipti þrotabúa, þ. á m. að auglýsa eftir og taka við kröfulýsingum, samskipti við kröfuhafa með bréfaskriftum, meðferð þrotabúsins fyrir skiptarétti o. s. frv., þar til forsvarsmenn félagsins fengu það afhent að nýju úr skiptameðferð 26. maí 1992. Verður því lagt til grundvallar við niðurstöðu máls þessa, að fyrir störf að nauðasamningum gagnstefnanda hafi aðalstefnanda borið 1.500.000 kr. að viðbættum virðisaukaskatti, 367.500 kr., samtals 1.867.500 kr.

Þessi niðurstaða leiðir til 572.700 króna lækkunar á heildarþóknun aðalstefnanda, sem samkvæmt fram lögðu fjármálauppgjöri hans nam samtals 3.065.006 kr. Samkvæmt sama uppgjöri telur aðalstefnandi gagnstefnanda hafa greitt 2.671.546 kr., þ. e. bæði með beinum greiðslum og fjárhæðum, sem aðalstefnandi hefur lagt til sín af innborguðu fé gagnstefnanda.

Ekki verður á það fallist með gagnstefnanda, að reikningar nr. 918, að fjárhæð 288.632 kr., og nr. 926, að fjárhæð 52.290 kr., sem eru vegna þóknunar til handa aðalstefnanda fyrir lögmannsstörf í þágu gagnstefnanda, eigi að vera innifaldir í þóknun aðalstefnanda fyrir störf hans vegna nauðasamninga gagnstefnanda.

Samkvæmt skilagrein aðalstefnanda, dags. 28. sept. 1993, greiddi Bónusborgari 494.576,60 kr. upp í skuld við gagnstefnanda, sem var að höfuðstól 492.428,15 kr., en fyrir innheimtu hafði skuldari greitt 25.679 kr. Samkvæmt skilagreininni voru eftirstöðvar 62.191,65 kr. Aðalstefnandi hefur hvorki sýnt fram á, að hann hafi fært eftirstöðvarnar sem innborgun frá gagnstefnanda né að hann hafi afhent gagnstefnanda gögn yfir kröfuna, þannig, að gagnstefnandi gæti hlutast til um innheimtu hennar, og þykir því rétt að taka kröfu gagnstefnanda um þennan lið til greina.

Samkvæmt fram lögðum gögnum aðalstefnanda lýsti hann kröfu í þrotabú Sigríðar H. Einarsdóttur, að fjárhæð 605.155 kr., og fékk greiddar samtals 211.920 kr. Fyrir innheimtu þessa áskildi aðalstefnandi sér og lagði til sín af fé gagnstefnanda 60.280 kr., þ. e. 48.418 kr. innheimtuþóknun og 11.862 kr. vegna virðisaukaskatts. Ekki hafa komið fram skýringar af hálfu aðalstefnanda á því, hvernig þessi fjárhæð er fundin. Hæfileg þóknun til

handa aðalstefnanda fyrir kröfulýsingar þessar og innheimtu telst vera 36.000 kr., og er þá litið til virðisaukaskatts.

Gagnstefnandi hefur lagt fram gögn vegna greiðslna sinna til aðalstefnanda 26. okt. 1992, 50.000 kr., og 25. janúar 1994, 13.214 kr. Ekki verður séð á fram lögðu yfirliti aðalstefnanda, að tekið sé tillit til þessara greiðslna, og verður það því gert við niðurstöðu málsins.

Niðurstaða málsins verður samkvæmt framansögðu, að aðalstefnandi verður dæmdur til þess að greiða gagnstefnanda 328.925,65 kr. með vöxtum, eins og segir í dómsorði.

Aðalstefnandi greiði gagnstefnanda 100.000 kr. í málskostnað.

Dóminn kveður upp Auður Þorbergsdóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð :

Aðalstefnandi, Jón Þóroddsson, greiði gagnstefnanda, Dreifingu ehf., 328.925,65 kr. með almennum innlánsvöxtum frá 8. ágúst 1994 til uppkvaðningar dóms þessa, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags og 100.000 kr. í málskostnað.
